

Analyse | kraka

9. november 2023

30 mia. gode grunde til at investere i socialt udsatte børn

Af Thomas Wilken & Ida Nordin Christensen

- I Danmark vokser 110.000 op i fattigdom eller på grænsen til fattigdom. Disse børn har i gennemsnit 15 pct. risiko for at leve i fattigdom og ikke have fuldført en ungdomsuddannelse, når de fylder 25 år.
- Hvis man mindsker denne risiko med fem pct.-point, kan det øge børnenes samlede livsindkomst med 30 mia. kr.
- Det skyldes, at 25-årige, der lever i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse, i gennemsnit har en livsindkomst, der er 5,4 mio. kr. lavere end alle andre 25-årige.
- Effekten på de 30 mia. kr. kan opnås ved at sørge for, at 300 færre børn pr. årgang ikke lever i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse som 25-årige. 300 børn svarer ca. til 0,5 pct. af en normal årgang.
- De offentlige finanser vil derudover få gavn af en lavere risiko for børnene. Det skyldes øgede skatteindtægter, som følge af den forventede stigning i livsindkomsten, færre udgifter til offentlige overførsler samt et lavere forbrug af andre offentlige ydelser.

Kontakt

Økonom
Thomas Wilken
Tlf. 2889 7123
E-mail taw@kraka.dk

Deloitte

Kraka er finansieret af Realdania, Deloitte og en række øvrige bidragsydere. Se kraka.dk

1. Sammenfatning

110.000 børn har en risiko på 15 pct. for fremtidig fattigdom

En lavere risiko kan øge livsindkomsten

Unge, der lever i fattigdom, har en lavere livsindkomst ...

... på 5,4 mio. kr. i gennemsnit

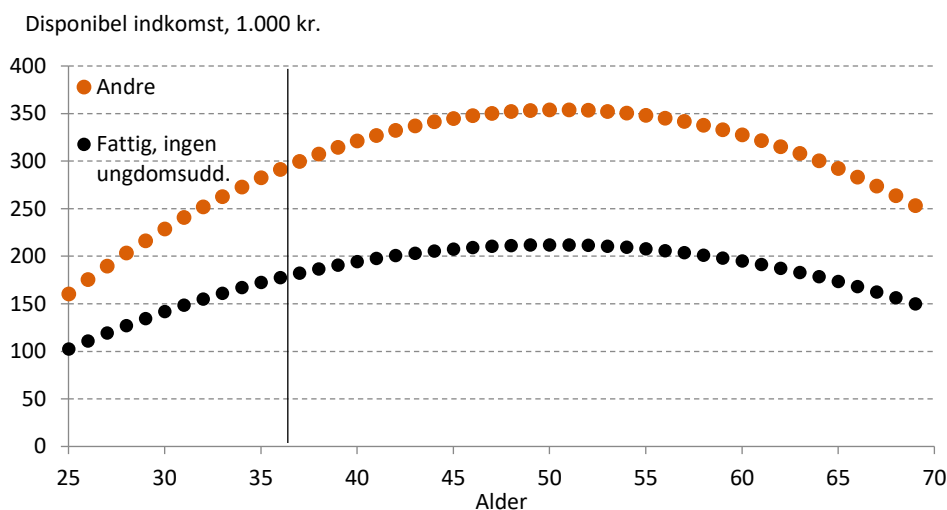
I Krakas seneste analyse om børnefattigdom viste vi, at 110.000 børn ml. 0-17 år vokser op i fattigdom eller på grænsen til fattigdom i Danmark. Disse børn har i gennemsnit 15 pct. risiko for at leve i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse som 25-årige.¹

I denne analyse viser vi, at hvis vi som samfund kan mindske denne risiko med fem pct.-point, så kan den samlede livsindkomst for disse 110.000 børn stige med 30 mia. kr.

Det følger af, at 25-årige, der lever i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse alene forventes at opnå en livsindkomst på 8,1 mio. kr., mens alle andre 25-årige forventes at opnå en livsindkomst på 13,5 mio. kr. Livsindkomsten dækker her over den gennemsnitlige disponible indkomst for de to grupper fra de er 25 år til 69 år, jf. Figur 1.

Et fald i risikoen på fem pct.-point svarer til, at 5.500 af de 110.000 børn går fra det lave til det høje indkomstforløb i figur 1, og dermed øger deres livsindkomst med 5,4 mio. kr. hver.

Figur 1 Forventet livsindkomstforløb for 25-årige i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse samt for alle andre 25-årige, 2021-priser

Anm.: Det forventede livsindkomstforløb for de to grupper af 25-årige er opgjort historisk i alderen 25 til 36 år i årene 2005-2016. Herefter er den disponible indkomst estimeret ved at simulere indkomsten for 37-69-årige i samme tidsperiode. Linjen markerer skiftet mellem brug af historisk indkomst og estimeret indkomst. Efter det 36. år har vi holdt indkomsten for gruppen af 25-årige, der er fattige og uden endt uddannelse, som en fast andel af andre-gruppens indkomst.

'Fattig, ingen ungdomsudd.' refererer til alle de personer, der som 25-årige lever i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse. 'Andre' refererer til alle andre 25-årige.

Kilde: Danmarks Statistiks registre og egne beregninger

300 børn rykkes ml. de to indkomstforløb pr. årgang

Indsatser har modsatte effekter på de off. finanser

At rykke 5.500 børn fra det lave til det høje indkomstforløb svarer til at rykke ca. 300 børn pr. årgang mellem de to forløb, hvert år. Det svarer til ca. 0,5 pct. af en almindelig årgang. Det er altså relativt få børn, der skal rykkes hvert år for at opnå store samfundsøkonomiske effekter.

Det vil også styrke de offentlige finanser, hvis risikoen for at leve i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse reduceres for de 110.000 børn. Det skyldes øgede skatteindtægter, som følge af den forventede stigning i livsindkomsten, lavere udgifter til offentlige overførsler og andre offentlige ydelser. De offentlige finanser kan dog også blive påvirket negativt

¹ Se: <https://kraka.dk/analyse/det-er-ikke-kun-de-fattigste-boern-der-har-hoej-risiko-for-at-ende-i-fattigdom-som-voksne>

af eventuelle merudgifter til sociale indsatser, der får risikoen til at falde med fem pct.-point.

Debatten om børnefattigdom mangler fokus på sociale faktorer

I Danmark er vi vant til at tale om børnefattigdom som et øjebliksbillede af den økonomiske situation i børns familier. Det medfører, at der i debatten om børnefattigdom i mindre grad er fokus på de langsigtede konsekvenser af børnefattigdom og andre sociale faktorer, der præger børns opvækst.

Der kan være store gevinster for børnene ved lavere risiko

Denne analyse viser, at der kan være store gevinster for børnene – og potentielt for den offentlige sektor – hvis børnene som 25-årige er på rette spor, forstået på den måde, at de ikke er fattige og uden endt ungdomsuddannelse. Risikoen for at børnene ender her kan mindskes både ved at forbedre økonomiske og sociale forhold i børns opvækst, eller ved at afbøde konsekvenserne af økonomiske og sociale faktorer i højere grad, end man gør i dag.

Risikoen øges fx hvis en forælder har en psykisk sygdom

I Krakas rapport "En fremtid i fattigdom – nye perspektiver på børnefattigdom i Danmark" har vi fx vist, at risikoen for at leve i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse stiger med fem pct.-point, hvis et barn har mindst én forælder, der er registreret med en moderat psykisk sygdom eller hvis et barn har en forælder, der både har været registreret som enlig og med et stofmisbrug.

Fokus på langsigtede konsekvenser af en udsat barndom

Nyt mål fra Kraka inddrager både økonomiske og sociale faktorer

Fokus: Økonomiske konsekvenser på lang sigt af at være udsat som 25-årig

Markant forskel i livsindkomst

2. Indledning

I Danmark er vi vant til at tale om børnefattigdom som et øjebliksbillede af den økonomiske situation i børns familier. Dermed udelades vigtig information om en række sociale faktorer, der præger børns barndom, og som – ligesom økonomiske faktorer – har betydning for børnene langt ind i fremtiden.

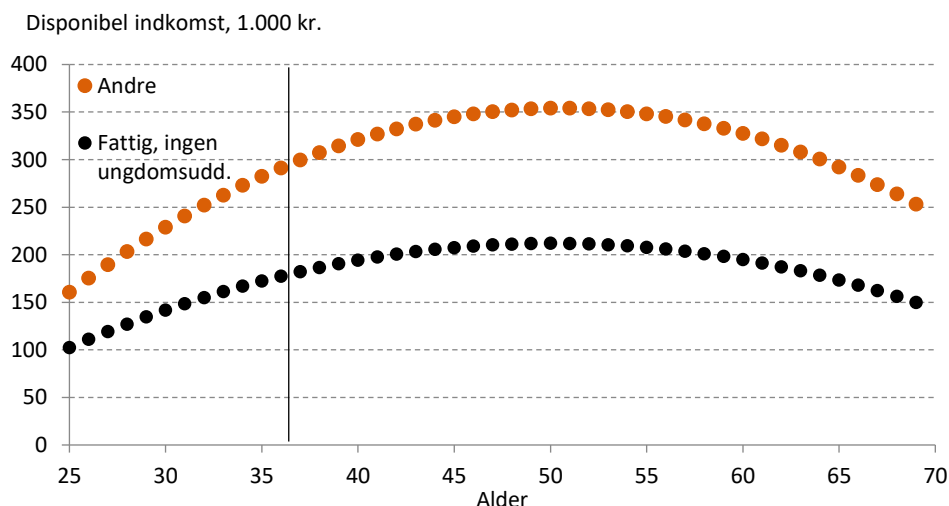
Derfor lancerede Kraka et nyt, udvidet mål for børnefattigdom i efteråret 2022.² Målet tager både højde for familiernes økonomiske situation her og nu, men er specielt kendetegnet ved også at inddrage børns risiko for at leve i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse som 25-årige. Denne risiko beregner vi på baggrund af sociale faktorer, der præger børns opvækst. Det kan fx være om en af barnets forældre er registreret med en ubetinget dom eller en psykiatrisk lidelse. Målet blev udviklet i samarbejde med Red Barnet. Krakas arbejde med børnefattigdom er sponsoreret af Dreyers Fond.

I denne analyse går vi skridtet videre og forsøger at opgøre de langsigtede økonomiske konsekvenser for de 25-årige, der faktisk lever i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse. Derudover beregner vi det økonomiske potentiale ved at sænke risikoen for, at børn ender i denne position som 25-årige.

3. Hvilken indkomst går udsatte 25-årige glip af?

Lever man i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse som 25-årig, har man udsigt til at få en markant lavere livsindkomst end andre 25-årige. Det fremgår af figur 2.

Figur 2 Forventet livsindkomstforløb for 25-årige i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse samt for alle andre 25-årige, 2021-priser

Anm.: Det forventede livsindkomstforløb for de to grupper af 25-årige er opgjort historisk i alderen 25 til 36 år i årene 2005-2016. Herefter er den disponible indkomst estimeret ved at simulere indkomsten for 37-69-årige i samme tidsperiode. Linjen markerer skiftet mellem brug af historisk indkomst og estimeret indkomst. Efter det 36. år har vi holdt indkomsten for gruppen af 25-årige, der er fattige og uden endt uddannelse, som en fast andel af andre-gruppens indkomst. 'Fattig, ingen ungdomsudd.' refererer til alle de personer, der som 25-årige lever i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse. 'Andre' refererer til alle andre 25-årige.

Kilde: Danmarks Statistiks registre og egne beregninger

² Se: <https://kraka.dk/analyse/15600-udsatte-boern-gaar-under-radaren-naar-vi-diskuterer-fattigdom>

De 25-årige opdeles i fattige u. uddannelse og alle andre

Figuren viser den forventede udvikling i den disponible indkomst³ for alle 25-årige i Danmark i 2021. I figuren er de 25-årige opdelt i to grupper: 25-årige, der lever i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse og alle andre 25-årige. Udviklingen beskrives for de to grupper mellem deres 25. og 69. leveår. Metoden bag beregninger uddybes til sidst i dette afsnit og i bilag 1.

Som 25-årige er indkomstforskellen 55.000 kr.

Allerede som 25-årige er forskellen i den disponible indkomst ca. 55.000 kr. årligt mellem de to grupper. Det svarer til, at gruppen af 25-årige, der lever i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse, har en indkomst, der er en tredjedel mindre end andre 25-årige. Det er på trods af, at studerende, der typisk har en lav indkomst som 25-årige, indgår i "Andre"-gruppen.

Indkomstforskellen stiger løbende og topper på 140.000 som 50-årig

Forskellen mellem de to grupper forøges løbende i kroner og ører, ligesom den relative afstand bliver større. I det 36. år er indkomstforskellen steget til 115.000 kr. i gennemsnit, og indkomsten blandt den udsatte gruppe af 25-årige udgør nu 60 pct. af indkomsten blandt alle andre 25-årige. Afstanden målt i kr. og ører forøges yderligere efter det 36. år og topper, når grupperne er omkring 50 år. Her er indkomstforskellen ca. 140.000 kr. i gennemsnit.

Den samlede forskel i livsindkomsten er 5,3 mio.

Den samlede forskel i livsindkomsten baseret på de to ovenstående forløb er 5,4 mio. kr. Gruppen, der lever i fattigdom og er uden endt ungdomsuddannelse som 25-årige, har i gennemsnit en forventet livsindkomst på ca. 8,1 mio. kr. i gennemsnit. Andre 25-årige har en forventet livsindkomst på ca. 13,5 mio. kr. i gennemsnit.

Også andre sociale faktorer påvirker livsindkomsten

Denne forskel i livsindkomst skyldes ikke alene, hvilken af de to grupper man tilhørte som 25-årig. Andre bagvedliggende sociale faktorer må forventes både at påvirke hvilken gruppe man tilhører som 25-årig samt ens livsindkomst. Det kunne fx være ens forældres uddannelsesniveau, netværk el.lign. Der er altså ikke en kausal sammenhæng ml. hvilken en af de to grupper, som man tilhører som 25-årig, og ens livsindkomst.

Opgørelsen af livsindkomsten skal fortolkes varsomt

Opgørelsen af livsindkomsterne skal fortolkes varsomt. Det skyldes bl.a., at de er baseret på historiske data for de to grupper af 25-årige. Tidligere analyser fra bl.a. Kraka og Deloitte indikerer dog, at 25-årige, der ikke har en ungdomsuddannelse i dag, er en socialt svagere gruppe end tidligere.⁴ Det kan betyde, at udsatte 25-årige i fremtiden vil opleve en mindre gunstig udvikling i deres disponible indkomst, end vi har set historisk. Det vil betyde, at vi undervurderer forskellen i livsindkomst mellem de to grupper.

Opgørelsen er et underkantsskøn på livsindkomsten

Derudover tager opgørelsen af livsindkomsterne ikke højde for, at pensionsalderen vil stige i de kommende år, hvilket sandsynligvis også vil øge forskellen i livsindkomst mellem de to grupper. Samlet set vurderer vi derfor, at den beregnede forskel i livsindkomst mellem de to grupper på 5,4 mio. kr. er et underkantsskøn.

Analysen medregner ikke spillover effekter ...

Analysen medregner ikke andre spillover effekter. Er børnene fx med til at sikre et bedre læringsmiljø, som følge af at de får sænket deres risiko for at ende i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse som 25-årige, kan det smitte af på deres på deres klassekammeraters læring og senere indkomst.⁵

... eller intergenerationale effekter

Analysen medregner desuden ikke intergenerationale effekter. Det vil sige, de effekter der kan opstå for næste generation som følge af, at de børn, der vokser op i dag, får mindsket

³ Disponibel indkomst omfatter løn, overskud af egen virksomhed, pensioner og andre overførsler, renteindkomster og udbytter fra værdipapirer mv. Hertil tillægges en beregnet lejeværdi af egen bolig. Fra denne indkomst fratrækkes skatter, renteudgifter, betalte underholdsbidrag mv. Se <https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetAnalyse.aspx?cid=34031>

⁴ Se <https://sgnation.dk/rapporter/rapport9> s. 38

⁵ Se: https://kraka.dk/small_great_nation/hvad_betyder_klassekammeraterne_for_det_enkelte_barns_fremtid

deres risiko for at ende i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse som 25-årige. Tidligere studier har fx vist, at der er en stærk sammenhæng mellem forældre og børns uddannelsesniveau.⁶

Livstidsindkomsterne er baseret på historisk data og syntetiske livsforløb

Opgørelsen af livstidsindkomster er baseret på historiske data. For at kunne observere et helt livsforløb kræver det data for mange år, men pga. datamæssige begrænsninger og ud fra en formodning om, at nyere data er mere retvisende for personers indkomstforløb over livet end ældre data, er der valgt en tilgang hvor opgørelse er konstrueret ud fra et syntetisk livsforløb for "andre"-gruppen. Det syntetiske livsforløb er konstrueret ved at sammensætte indkomstforløb for forskellige personer set over den samme 11-årige konjunkturcyklus. Metoden, som er sammenlignelig med tidligere undersøgelser af livsindkomster,⁷ er beskrevet i flere detaljer i bilag 1.

4. Store økonomiske gevinster ved at hjælpe udsatte børn

110.000 børn lever i – eller på grænsen til – fattigdom i DK

Krakas seneste analyse om børnefattigdom viste, at 110.000 børn i Danmark ml. 0-17 år lever i fattigdom eller på grænsen til fattigdom.^{8,9} Det svarer til ca. 10 pct. af alle børn i dette aldersspænd.

Disse 110.000 børn har en gns. risiko på 15 pct. for fremtidig fattigdom

Analysen viste også, at risikoen for at leve i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse som 25-årig var ens for de 54.000 børn, der lever i fattigdom, og de 56.000 børn, der lever på grænsen til fattigdom.¹⁰ Begge grupper af børn har en risiko på 15 pct. i gennemsnit. For alle andre børn er den gennemsnitlige risiko ca. 6 pct.

En lavere risiko kan have store gevinster

Hvis man som regneeksempel tager udgangspunkt i disse 110.000 børn og sænker deres risiko for at ende i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse som 25-årige fra 15 pct. til 10 pct., kan det både komme børnene og samfundet til gode.

Det svarer til at løfte 5.500 børns livsindkomst...

Den samlede effekt på livsindkomsten af at sænke risikoen med fem pct.-point for disse 110.000 børn svarer til at rykke fem procent af de 110.000 børn – altså 5.500 børn – fra det lavere indkomstforløb til det højere indkomstforløb, som vi præsenterede i figur 2. Det vil sige, at hver af de 5.500 børn forøger deres livsindkomst med 5,4 mio. kr.

... og øge den samlede livsindkomst med 30 mia. kr.

Den samlede effekt på livsindkomsten for de 110.000 børn bliver dermed ca. 30 mia. kr. set over børnenes levetid. Det viser, at det vil være en stor gevinst for disse børn, hvis man reducerer deres risiko for at leve i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse som 25-årig. Livsindkomsten vil først blive forøget med ca. 30 mia. kr., når alle mellem 25-69 år har fået reduceret deres risiko som barn. Derfor kan det tage mange år før effekten slår fuldt igennem.

Nedenfor opgører vi effekterstørrelserne per årgang

Den samlede effekt på 30 mia. kr. er opgjort pba. at sænke risikoen for 0-17-årige. Nedenfor gennemgår vi resultaterne med udgangspunkt i en enkelt årgang med det formål at lette fortolkningen af resultaterne.

⁶ Se: <https://rockwoolfonden.s3.eu-central-1.amazonaws.com/wp-content/uploads/2022/08/RFF-NYT-Social-arv-i-uddannelse-er-steget-markant-februar-2021.pdf?download=true>

⁷ Se fx AE-rådet: <https://bupl.dk/sites/default/files/2022-05/AE%20Store%20forskelle%20i%20livsindkomst%20p%C3%A5%20tv%C3%A6rs%20af%20uddannelsesgrupper.pdf> og Cepos: <https://cepos.dk/artikler/notat-loengevinst-ved-611-forskellige-videregaende-uddannelser/>

⁸ Børn der vokser op i fattigdom, er børn, der vokser op i en husstand, der kort fortalt har en disponibel indkomst under 50 pct. af medianindkomsten. Børn der vokser op på grænsen til fattigdom, er børn, hvis familie har en disponibel indkomst, der er mellem 50 og 60 pct. af medianindkomsten. Det skal ligeledes gælde, at husstandene har en lav formue.

⁹ Se: <https://kraka.dk/analyse/det-er-ikke-kun-de-fattigste-boern-der-har-hoej-risiko-for-at-ende-i-fattigdom-som-voksne>

¹⁰ Ibid.

Ca. 61.000 børn pr. årgang. 10 pct. lever i – eller på grænsen til - fattigdom	I år 2021 blev der født ca. 61.000 børn. Holder vi fast i, at 10 pct. af disse børn lever enten i – eller på grænsen til fattigdom – så svarer det til, at ca. 6.100 børn gjorde det i 2021. Disse 6.100 børn har i gennemsnit en risiko på 15 pct. for at komme til at leve i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse som 25-årig.
Mindskes risiko m. 5 pct.-point løftes indkomsten for ca. 300 børn m. 1,6 mia. kr.	Sænker man denne risiko med fem pct. point, svarer det til, at 305 børn bliver løftet fra det lavere indkomstforløb til det højere indkomstforløb, jf. figur 2, og dermed øger deres livsindkomst med 5,4 mio. kr. Det giver en samlet forøgelse af livstidsindkomsten på 1,6 mia. kr. for de 305 børn, der nu ikke længere ender i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse som 25-årige.
Store økonomiske fordele i at rykke 0,5 pct. af en årgang	Disse resultater viser, at der kan være store samfundsøkonomiske gevinster, hvis man kan rykke bare små grupper af børn pr. årgang. De ca. 300 børn svarer til omtrent 0,5 pct. af en almindelig ungdomsårgang.
Andre positive effekter end alene forøget indkomst	Den samfundsøkonomiske effekt ved at rykke et barn fra det lavere til det højere indkomstforløb, er større end blot ændringen i barnets livsindkomst på 5,4 mio. kr. Det skyldes fx, at børn, der får mindsket deres risiko, må forventes at trække mindre på andre offentlige serviceydelser som fx hospitalsvæsenet eller psykiatrien over et liv.
Forventet positive effekter på de offentlige finanser...	Et mindre træk på de offentlige serviceydelser vil ligeledes forbedre de offentlige finanser. De offentlige finanser vil også blive forbedret af, dels at skatteindtægterne stiger, når børnenes livsindkomst stiger, dels at færre af børnene må forventes at modtage offentlige forsørgelsesydelse.
... skyldes også højere skatteindtægter og færre på off. forsørgelse	Når vi opgør effekten på livsindkomsten pba. den disponible indkomst, er det effekten på livsindkomsten <i>efter</i> skat. De offentlige finanser vil altså blive forbedret med den skatteindtægt, der følger af ændringen i børnenes livsindkomst. Det offentlige vil derudover opnå en besparelse, hvis en del af stigningen i børnenes livsindkomst skyldes, at nogle går fra offentlig forsørgelse til beskæftigelse.
Besparelserne for det offentlige kan være markante ...	Det er udover denne analyses omfang at beregne, hvor stor en forbedring af de offentlige finanser, som ville følge af at reducere risikoen for at børn i eller på grænsen af fattigdom er fattige og uden ungdomsuddannelse som 25-årige. Men en analyse fra Kraka Advisory har tidligere vist, at forskellen i de offentlige omkostninger til sundhedsområdet og overførselsindkomster mellem personer, der hhv. har og ikke har gennemført en ungdomsuddannelse beløber sig til ca. 1,9 mio. kr. over et livsforløb. Det indikerer, at der også vil være en stor besparelse for det offentlige ved at mindske børns risiko for at leve i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse som 25-årige. ¹¹
... men udgifterne kan også stige	At sænke børns risiko med fem pct.-point vil formentlig kræve øgede offentlige udgifter til fx sociale indsatser. Det vil isoleret set være en udgift for det offentlige.

¹¹ I analysen fra Kraka Advisory opgør de omkostningen for de offentlige kasser ved at sammenligne udgifterne til personer, der hhv. har og ikke har færdiggjort en ungdomsuddannelse. Derudover opgør de forskellen i omkostningen ml. disse personers 25. og 95. leveår. Derfor kan Kraka Advisories analyse ikke anvendes en til en ift. at beskrive reduktionen i omkostningen for det offentlige ved at sænke børns risiko for at leve i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse som 25-årige. Men Kraka Advisories analyse indikerer, at der er store besparelser at hente for det offentlige ved at sænke denne risiko. Se: https://kraka-advisory.com/sites/default/files/2023-05/Analyse_%20Unge%20uden%20uddannelse_En%20analyse%20af%20af%20C3%B8konomiske%2C%20sociale%20og%20sundhedsm%20A6ssige%20forskelle.pdf

5. Beregning af risiko

Sådan har vi beregnet risikoen for fremtidig fattigdom

I det ovenstående afsnit har vi beregnet et eksempel, hvor vi sænker risikoen for at leve i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse som 25-årig med fem pct.-point. for de 110.000 børn, der lever i – eller på grænsen til fattigdom. I dette afsnit forklarer vi kort, hvordan vi beregner denne risiko, og vi giver to eksempler på sociale faktorer, der kan sænke børns risiko med fem pct.-point.

Modellen beregner risikoen pba....

I Krakas rapport "En fremtid i fattigdom – nye perspektiver på børnefattigdom i Danmark" udviklede vi en model, der kan beregne børns risiko for at leve i fattigdom og samtidig uden endt ungdomsuddannelse som 25-årige.¹²

... den historiske betydning af sociale faktorer...

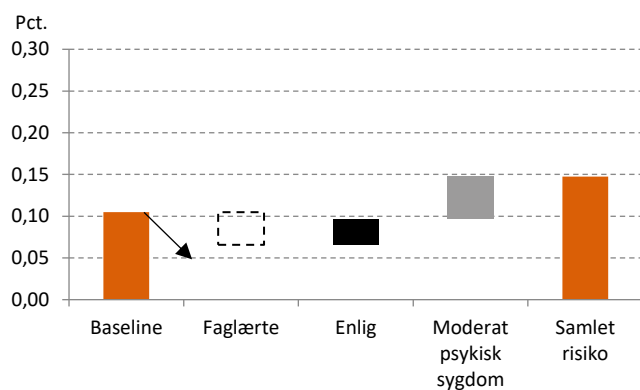
I modellen beregner vi den historiske betydning af hver enkel social faktor for, om børn lever i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse som 25-årige. De sociale faktorer er fx, om et barn har en forælder, der er registreret med en psykiatrisk diagnose, en ubetinget dom eller lignende.

som anvendes til at estimere risiko for fremtidig fattigdom

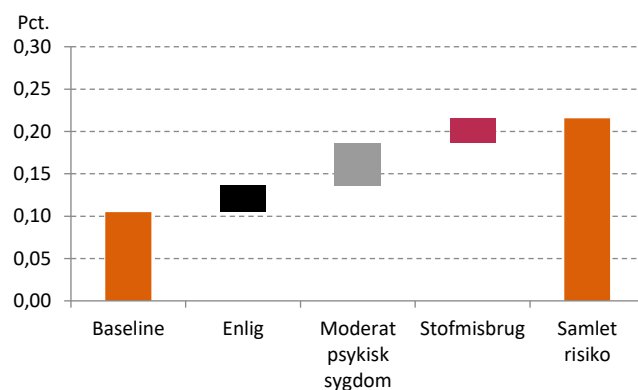
Derefter anvender vi denne information til at vurdere risikoen for, om hvert enkelt barn ml. 0-17 år kommer til at leve i fattigdom som 25-årige. Vi vurderer denne risiko ved at opgøre, hvilke sociale indikatorer barnets forældre er registreret med, og tildele hver indikator sin historiske betydning.

Figur 3 Eksempler på opgørelse af børns risiko for at leve i fattigdom som voksne

Figur 3.a Eksempel 1

Figur 3.b Eksempel 2

Anm.: Figuren viser to eksempler på, hvordan vi beregner børns risiko (samlet risiko) for at leve i fattigdom som voksne. Baseline er et udtryk for et barn, hvis forældres højeste uddannelsesniveau er ufaglært, og som samtidig ligger placeret midt i fordelingen på en lang række af vores kontinuerte indikatorer, som fx forældrenes indkomst og formue. Der er ikke inkluderet nogle binære sociale indikatorer i vores baseline.

Kilde: Danmarks Statistiks registre og egne beregninger.

Figur 3 viser et eksempel på beregning af et barns risiko

I figur 3 fremgår et eksempel på, hvordan modellen kan anvendes til at beregne et enkelt barns samlede risiko. Her fremgår det, hvordan risikoen kan stige og falde som følge af, om bestemte sociale faktorer er til stede i et barns opvækst. Heraf fremgår det fx, at børns risiko stiger med fem pct.-point, hvis en af deres forældre er registreret med en moderat psykiatrisk sygdom. Eller at risikoen stiger med lidt over fem pct.-point, hvis et barn har en forælder, der både har været registreret som enlig og med et stofmisbrug.

¹² Se: <https://kraka.dk/sites/default/files/public/rapport.pdf>

Risikoen sænkes gennem sociale indsatser

Når vi sænker risikoen med fem pct.-point, svarer det altså til, at vi som samfund laver sociale indsatser, der kompenserer for de negative effekter, der er forbundet med at vokse op med en forælder med disse sociale faktorer.

Risiko afhænger af mange forskellige sociale faktorer

Det er ikke alle børn, der vokser op i fattigdom eller på grænsen til fattigdom, som har en forælder, der er registreret med en moderat psykiatrisk sygdom, eller forældre der både er enlige og har et stofmisbrug. De 110.000 børn, der vokser op i – eller på grænsen til – fattigdom er karakteriseret ved en række forskellige forhold, som samlet set betyder, at deres risiko for at være fattige og uden ungdomsuddannelse som 25-årige er 15 pct. For alle andre børn er risikoen 6 pct. i gennemsnit.¹³

Fortolkningen af indikatorerne er ikke kausal

Den betydning, som vi tillægger hver enkel social indikator, er ikke nødvendigvis et udtryk for en kausal sammenhæng. Mange indikatorer, som vi ikke har med i vores model, kan påvirke både de sociale indikatorer samt risikoen for, at barnet får et liv i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse som voksen. Er barnet fx født med et svært handicap, kan det både have betydning for forældrenes indkomst og for barnets risiko for at få et liv i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse som voksen.

Analysen kan derfor ikke pege på ét indsatsområde

Analysen kan altså ikke bruges til at pege på et enkelt indsatsområde, som kan føre til en indkomstforbedring på 30 mia. kr., men analysens resultater peger derimod på det store potentiale, der er ved at få disse børns risiko til at ligne andre børns risiko mere, når vi opgør de samfundsøkonomiske gevinster på lang sigt.

Det kan være svært at målrette indsatser

At vi som samfund ikke i øget grad foretager flere investeringer i vores unge for at løfte dem til et bedre livsforløb kan skyldes flere ting. Det kan være svært vha. sociale indsatser at ramme lige netop de børn, der vil have størst glæde af indsatsen. Nogle sociale tiltag kan derfor potentielt skabe en meget lille effekt ift. omkostningen ved tiltaget.

Skæve incitamenter ml. udgifter og indtægter af sociale tiltag

Derudover kan incitamenterne til at udføre en øget sociale indsats være skæve. Hvis en kommune fx gennemfører sociale indsatser, der på lang sigt forbedrer unges livsindkomst, vil kommunen typisk afholde en stor del af udgifterne til denne sociale indsats, mens kommunen primært vil få glæde af gevinsten gennem øget kommuneskat fra børnenes øgede indkomst. En gevinst, der først opstår på sigt, og som måske aldrig materialiserer sig for kommunen, hvis børnene flytter eller pga. justeringer i kommunernes indtægter gennem den kommunale udligningsordning. Incitamentet til at investere i de unge kan derfor være skævt ift., hvem der afholder udgiften, og hvor gevinsten opstår.

¹³Se: https://kraka.dk/analyse/det_er_ikke_kun_de_fattigste_boern_der_har_hoej_risiko_for_at_ende_i_fattigdom_som_voksne

6. Litteraturliste

Arbejdsbevægelsens Erhvervsråd (2022). *Disponibel livsindkomst på tværs af uddannelsesgrupper*. Analyse. Tilgængelig på

<https://bupl.dk/sites/default/files/2022-05/AE%20Store%20forskelle%20i%20livsindkomst%20p%C3%A5%20tv%C3%A6rs%20af%20uddannelsesgrupper.pdf>

CEPOS (2016). *Løngevinst ved 611 forskellige videregående uddannelser*. Notat. Tilgængelig på

<https://cepos.dk/artikler/notat-loengevinst-ved-611-forskellige-videregaende-uddannelser/>

Danmarks Statistik (2019). *Hvor meget tjener man i løbet af livet?* Analyse. Tilgængelig på

<https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetAnalyse.aspx?cid=34031>

Kraka (2018). *Hvad betyder klassekammeraterne for det enkelte barns fremtid?* Analyse. Tilgængelig på

https://kraka.dk/small_great_nation/hvad_betyder_klassekammeraterne_for_det_enkelte_barns_fremtid

Kraka (2022). *En fremtid i fattigdom – Nye perspektiver på børnefattigdom i Danmark*. Rapport. Tilgængelig på

<https://kraka.dk/sites/default/files/public/rapport.pdf>

Kraka (2023). *En fremtid i fattigdom – Nye perspektiver på børnefattigdom i Danmark 2.0*. Analyse. Tilgængelig på

https://kraka.dk/sites/default/files/public/analyse_kraka_en_fremtid_i_fattigdom_2.0.pdf

Kraka-Deloitte (2021). *Fremtidens arbejdsmarked – en fest for alle?* Rapport. Tilgængelig på

<https://sgnation.dk/rapporter/rapport9>

Kraka Advisory (2023). *Unge uden uddannelse: En analyse af økonomiske, sociale og sundhedsmæssige forskelle*. Analyse. Tilgængelig på

<https://kraka-advisory.com/sites/default/files/2023-05/Analyse%20Unge%20uden%20uddannelse%20En%20analyse%20af%20%C3%B8konomiske%20sociale%20og%20sundhedsm%C3%A6ssige%20forskelle.pdf>

Rockwool Fonden (2021). *Den sociale arv i uddannelse er steget markant gennem de sidste 20 år*. Analyse. Tilgængelig på

<https://rockwoolfonden.s3.eu-central-1.amazonaws.com/wp-content/uploads/2022/08/RFF-NYT-Social-arv-i-uddannelse-er-steget-markant-februar-2021.pdf?download=true>

Økonomistyrelsen (tilgået september 2023). *Fastprisberegninger*. Tilgængelig på

<https://oes.dk/statsregnskab/finanslov-og-udgiftsopfoelgning/indeks/fastprisberegninger/>

Bilag 1: Beregning af livsindkomster

Vi har anvendt følgende metode til at beregne livsindkomsterne for 25-årige, der lever i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse, og for alle andre 25-årige. Metoden består af tre trin:

- 1) I første trin beregner vi livsindkomsten for årene 25 til 36. Her er livsindkomsten opgjort pba. Den historiske forskel i den disponible indkomst ml. de to grupper af 25-årige fra 2005 til 2016. Vi følger altså alle personer, der var 25 år i 2005, inddeler dem i de to grupper, og følger udviklingen i deres disponible indkomst frem mod 2016. Vi fastholder de 25-årige i den gruppe, de initialt blev tildelt. Indkomsten er fremskrevet til 2021-niveau pba. Økonomistyrelsens P/L-fremskrivning.¹⁴
- 2) I andet trin beregner vi livsindkomsten mellem år 37 og 69. Her simulerer vi et indkomstforløb for den gruppe af 25-årige, der ikke levede i fattigdom og samtidig uden endt ungdomsuddannelse. Det vil sige, at vi har fulgt de personer, der i 2005 var 36 år og opgjort deres indkomst som 47-årige i 2016. Det samme har vi gjort for 47-årige i 2005 og opgjort deres indkomst som 58-årige osv. Vi foretager denne simulering pba. Data fra 2005 til 2016 for at sikre, at vi er tæt på at være i en konjunkturneutral situation i de to år.

Indkomstforløbet for de 25-årige, der lever i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse, er fastsat til at udgøre 60 pct. Af alle andre 25-åriges indkomst mellem år 37 og 69. Denne andel er fastsat ud fra, hvad indkomstforskellen var mellem de to grupper af 25-årige i deres 36. år.

- 3) Til sidst lægger vi livsindkomsterne for hver af de to grupper af 25-årige sammen. Vi opgør livsindkomsterne i 2021-priser, og der er ikke foretaget en tilbagediskontering af indkomsterne, svarende til en implicit antagelse om, at den forventede reallønsfremgang er lig med den forventede reale diskonteringsrente.¹⁵

Vi simulerer disse indkomstforløb for at kunne beskrive et realistisk indkomstforløb over et helt arbejdsliv for de to grupper af 25-årige, som vi følger i denne analyse. Vi undgår fx at skulle bruge data tilbage fra 1980'erne, hvor strukturerne i økonomien var anderledes ift. vores valgte periode. Indkomstforløbene tager dog ikke højde for de strukturelle ændringer, der er sket efter 2016. Det kan være ændringer i indkomstbeskatningen, mindre regulering af ydelser mv., som kan påvirke de to grupper af 25-åriges fremtidige indkomst.

Vi simulerer pba. Data fra 2005 til 2016, da vi gerne vil simulere henover to år, der er tæt på at være konjunkturneutrale. Havde vi fx simuleret henover en periode, hvor vi gik fra en konjunkturneutral situation til en situation med højkonjunktur, så ville vi have dannet et indkomstforløb, hvor der kun var 'medvind' i konjunkturerne. Det ville have medført, at indkomsterne i hele livsforløbet var blevet forøget ift. En mere realistisk situation, hvor konjunkturer svinger.

At vi fastsætter indkomstniveauet ml. de to grupper til 60 pct. Efter det 36. år bidrager sandsynligvis til, at vi undervurderer indkomstforskellen mellem de to grupper. Følger vi fx kohorten af 25-årige fra 2005 frem til 2021, kan vi se, at forskellen mellem de to grupper af 25-åriges indkomst falder til 57 pct. I hhv. år 2020 og 2021. Og følger vi kohorten af 25-årige fra 1995 frem til 2021 kan vi ligeledes se, at andelen i nogle år falder til ca. 57 pct. Havde vi valgt at anvende en lavere andel end 60 pct., var forskellen i livstidsindkomst blevet forøget mellem de to grupper.

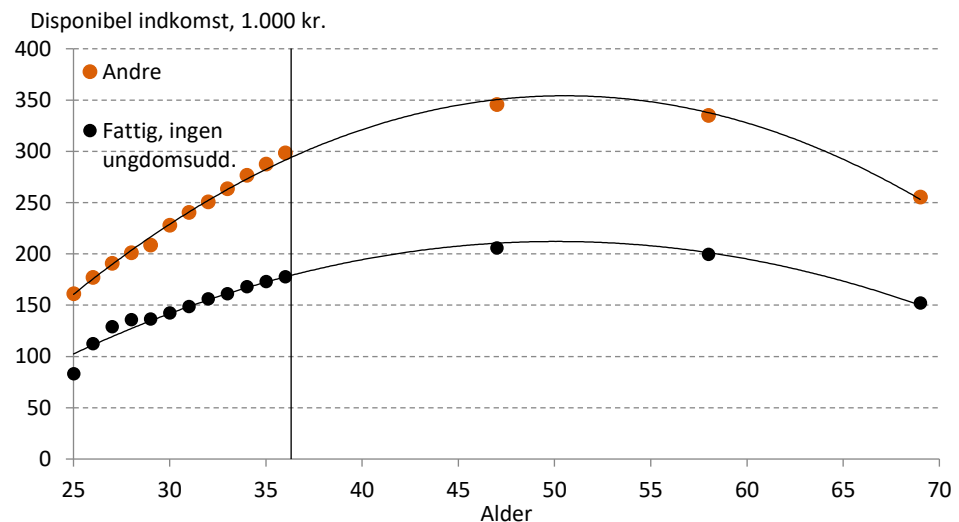
¹⁴ Se <https://oes.dk/statsregnskab/finanslov-og-udgiftsopfoelgning/indeks/fastprisberegninger/>

¹⁵ Se <https://bupl.dk/sites/default/files/2022-05/AE%20Store%20forskelle%20i%20livsindkomst%20p%C3%A5%20tv%C3%A6rs%20af%20uddannelsesgrupper.pdf>

I stedet for at fastlåse indkomstniveauet til 60 pct. Kunne man alternativt have brugt den samme metode til at fremskrive indkomsten for dem der som 25-årige er fattige og uden ungdomsuddannelse (fattigUU-gruppen), som er brugt til at fremskrive indkomsten for den anden gruppe. Det er imidlertid ikke så simpelt at gøre i praksis. I den første 11-årige periode kan udviklingen i fattigUU-gruppens indkomst direkte observeres. Efter 11 år, dvs. når gruppen af 25-årige er blevet 36 år, er der fx nogle, der ikke længere er fattige, nogle vil have taget en ungdomsuddannelse og andre vil stadig være fattige og uden ungdomsuddannelse. For at vurdere hvordan indkomsten udvikler sig senere, kræver det en stillingtagen til hvordan denne sammensatte gruppe matches med de 36-årige der findes i datasættet. Bilag 4 indeholder en robusthedsanalyse hvor vi med simple antagelser laver sådan en kobling. Vi finder stort set den samme indkomstforskel set over livstiden som med denne, mere simple metode.

Den disponible indkomst angivet i Figur 1 og figur 2 i denne analyse er beregnet vha. et andengradspolynomium, der tager udgangspunkt i de historiske datapunkter for de to grupper, samt de datapunkter som vi simulerer i hhv. det 47., 58. og 69. år for de 25-årige, der ikke lever i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse. figur 4 viser den data, som vi har beregnet vores andengradspolynomium ud fra.

Figur 4 Datagrundlag for figur 1 og figur 2.

Anm.: Det forventede livsindkomstforløb for de to grupper af 25-årige er opgjort historisk i alderen 25 til 36 år i årene 2005-2016. Herefter er den disponible indkomst estimeret ved at simulere indkomsten for 37-69-årige i samme tidsperiode. Linjen markerer skiftet mellem brug af historisk indkomst og estimeret indkomst. Efter det 36. år har vi holdt indkomsten for gruppen af 25-årige, der er fattige og uden endt uddannelse, som en fast andel af andre-gruppens indkomst. 'Fattig, ingen ungdomsudd.' refererer til alle de personer, der som 25-årige lever i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse. 'Andre' refererer til alle andre 25-årige.

Kilde: Danmarks Statistiks registre og egne beregninger

Bilag 2: Populationen

Til at beregne livsindkomsterne for de to grupper har vi brugt den fulde population af 25-årige i 2005. Størrelsen på de to grupper over tid kan ses i tabel 1. Vi har ikke begrænset vores population til at indgå i alle år mellem 2005 og 2016. Det betyder, at individer, der er flyttet til udlandet eller af andre årsager ikke indgår i nogle år, stadig er medtaget i de år, de befinder sig i Danmark. Begrænser vi populationen til at indgå i alle år mellem 2005 og 2016, sænker det populationen af 25-årige, som er fattige og uden endt ungdomsuddannelse, med cirka 350 personer i gennemsnit over årene. Resultaterne er ikke afhængige af, hvilken population vi anvender.

Tabel 1 Populationsstørrelse

	Alle		Fast population	
	Fattige uden uddannelse	Andre	Fattige uden uddannelse	Andre
	-----Antal-----			
2005	2.220	57.138	1.791	50.566
2006	2.192	56.151	1.791	50.566
2007	2.162	55.342	1.791	50.566
2008	2.145	54.855	1.791	50.566
2009	2.128	54.600	1.791	50.566
2010	2.146	54.604	1.791	50.566
2011	2.136	54.481	1.791	50.566
2012	2.125	54.410	1.791	50.566
2013	2.102	54.288	1.791	50.566
2014	2.105	54.195	1.791	50.566
2015	2.102	54.123	1.791	50.566
2016	2.091	54.078	1.791	50.566

Anm.: I 'Alle' indgår den fulde population, hvor der ikke er begrænset på, at individerne træder ind og ud af populationen. I 'Fast population' er populationen begrænset til at individerne skal indgå i alle år fra 2005-2016.

Kilde: Danmarks Statistiks registre og egne beregninger

Bilag 3: Data

- Befolkningsregistret (BEF) anvendes til at bestemme individernes alder, socioøkonomiske klassifikation og til at identificere deres familie.
- Uddannelsesregistret (UDDA) anvendes til at bestemme individernes højeste fuldførte uddannelse.
- Indkomststatistikken (IND) anvendes til at bestemme individernes familieækvivalerede disponible indkomst, familieækvivalerede formue og disponible indkomst.

Bilag 4: Robusthedstest for beregning af livsindkomst

I denne analyse har vi beregnet livsindkomsten for 25-årige i 2005, der lever i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse og for alle andre. For at sikre robustheden af vores beregning har vi benyttet to metoder til at opgøre livsindkomsten for de to grupper.

Den første metode fremgår af bilag 1 og er den metode vi har brugt til vores resultater i analysen. Den består af tre trin, som vi har brugt til først at beregne den historiske indkomst for de to grupper fra 2005-2016, dernæst beregne den fremtidige indkomst for gruppen, der ikke levede i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse og til sidst beregne den fremtidige indkomst for dem, der er fattige og uden ungdomsuddannelse som en fast andel af 'andre'-gruppens indkomst, pga. af den historiske indkomstandel i det 36. år.

I den anden metode har vi beregnet livsindkomsten separat for de fattige uden endt ungdomsuddannelse i stedet for at opgøre den som en fast andel af livsindkomsten for andregruppen. Det indebærer nogle ændringer, som kræver en dybere forklaring af trin 2 i metode 1, hvor vi simulerer indkomstforløbet for de hhv. 36-, 47- og 58-årige i 2005 frem til 2016.

For at simulere livsindkomsten i metode 1 beregner vi hhv. en overgangsmatrice og en indkomstmatrice for den samlede populationen. Vi opdeler populationen i fire kategorier: (1) fattige, (2) uden endt ungdomsuddannelse, (3) fattig og uden endt ungdomsuddannelse og (4) alle andre. Overgangsmatricen er en 4x4 matrice, der opgør, hvordan individerne fra en periode til en anden rykker sig på tværs af disse fire kategorier. Således har vi pba. de historiske data for forskellige aldersintervaller beregnet sandsynligheden for at overgå fra en kategori til en anden.

Dernæst beregner vi indkomstmatricen. Den er opgjort som den gennemsnitlige disponible indkomst for hver af de fire kategorier. Indkomstmatricen er ligeledes en 4x4 matrice. Det betyder, at den gennemsnitlige disponible indkomst eksempelvis er forskellig for individer, der altid har befundet sig i gruppen af alle andre og for individer, som tidligere har været enten fattig eller uden ungdomsuddannelse men som har flyttet sig til gruppen af alle andre. Herfra kan vi udregne den gennemsnitlige fremtidige indkomst for grupperne som et vægtet gennemsnit af, hvor mange personer der er i hver kategori, hvordan de flytter sig og hvor meget de hver især i gennemsnit tjener.

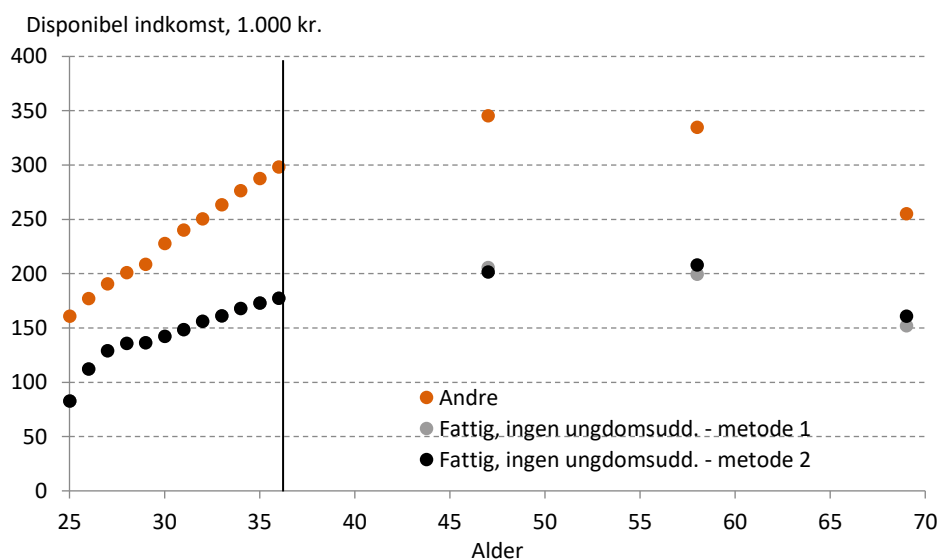
Ved at benytte overgangs- og indkomstmatricen kan vi tage højde for, at individerne flytter sig mellem grupperne i løbet af livet, og at den tilsvarende indkomst er forskellig alt efter, hvor individerne kommer fra og hvor de flytter sig hen.

I den anden metode, hvor vi beregner livsindkomsten for fattige uden endt ungdomsuddannelse separat for gruppen af alle andre, benytter vi to forskellige indkomstmatricer, når vi estimerer de fremtidige indkomster. Det gør vi, fordi vi forventer, at de, der lever i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse som 25-årige, alt andet lige har en lavere indkomst, også selvom de bevæger sig på tværs af de fire kategorier. For gruppen af 25-årige, der lever i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse, udregner vi først, hvor stor en andel deres indkomst er sammenlignet med andregruppen, når de bevæger sig på tværs af de fire kategorier fra de er 25 til 36 år. Her får vi fire vægte, som vi bruger til at beregne den nye indkomstmatrice for hvert aldersinterval. Vægtene består dermed af den andel af indkomst de fattige 25-årige uden endt ungdomsuddannelse i gennemsnit tjener som 36-årige ift. hvad alle andre tjener som 36-årige inde for de fire kategorier. De fire vægte ganges på den oprindelige indkomstmatrice, som opgør, hvor meget den fulde population tjener på tværs af kategorierne, og dermed får vi en ny indkomstmatrice, som tager højde for indkomstforskellene mellem 25-årige, der lever i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse, og alle andre.

Overgangsmatricen holder vi ens for beregningen af begge gruppers livsindkomst. Det kan medføre selektion i overgangene mellem de fire kategorier, da den ene gruppe er svagere og derfor har andre overgangssandsynligheder til de andre kategorier.

Figur 5 viser beregningerne af livsindkomsten ved brug af de to forskellige metoder. For 'andre'-gruppen er resultaterne de samme ved brug af de to metoder. For gruppen, der lever som 25-årige lever i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse, er der kun lille forskel på resultaterne. Her ligger indkomsten for år 47 lidt lavere og for år 58 og 69 lidt højere end ved metode 1. Samlet set finder vi, at forskellen på livsindkomsten ml. 'andre'-gruppen og 25-årige, der lever i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse, falder marginalt fra 5,4 mio. kr. til 5,3 mio. kr. Vores resultater er altså robuste overfor denne alternative metode.

Figur 5 Livsindkomst ved forskellige beregninger

Anm.: Det forventede livsindkomstforløb for de to grupper af 25-årige er opgjort historisk i alderen 25 til 36 år i årene 2005-2016. Herefter er den disponible indkomst estimeret ved at simulere indkomsten for 37-69-årige i samme tidsperiode. Linjen markerer skiftet mellem brug af historisk indkomst og estimeret indkomst. Efter det 36. år har vi holdt indkomsten for gruppen af 25-årige, der er fattige og uden endt uddannelse, som en fast andel af andre-gruppens indkomst. 'Fattig, ingen ungdomsudd.' refererer til alle de personer, der som 25-årige lever i fattigdom og uden endt ungdomsuddannelse. 'Andre' refererer til alle andre 25-årige. Metode 1 refererer til metoden, hvor livsindkomsten beregnet som en fast andel af 'andre'-gruppens indkomst efter det 36. år. Metode 2 refererer til metoden, hvor livsindkomsten er beregnet pba. sin egen indkomstmatrice.

Kilde: Danmarks Statistiks registre og egne beregninger